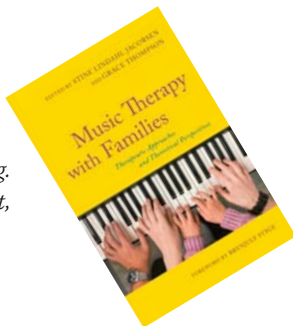

Music Therapy with Families

– Therapeutic Approaches and Theoretical Perspectives

Anmeldt af **Helle Mumm**, cand.mag.
i musikterapi og marte meo terapeut,
kontakt: ksmumm@sol.dk

Jacobsen, Stine Lindahl & Thompson, Grace (eds.) (2016): Music Therapy with Families – Therapeutic Approaches and Theoretical Perspectives. London: Jessica Kingsley Publishers. Sider: 344. Pris: ca. 240 kr.

Varmt velkommen til en verdensomspændende opdagelsesrejse. Til kyster, du ikke før har besøgt, og kyster som er mere fortrolige. Music Therapy with Families giver mangfoldige perspektiver på sundhed, mistrivsel, klinisk praksis og omhandler interpersonelle relationer, kvaliteter og forbindelser på mange niveauer. Antologien indeholder rig inspiration til både vurdering, behandling og evaluering af familiemusikterapi i forskellige regi.

Music Therapy with Families henvender sig til musikterapeuter, men kan for mig at se også bruges i forbindelse med formidling til samarbejdspartnere, meningsdannere og beslutningstagere. Bogen har forord af den norske musikterapi professor Brynjulf Stige og af redaktørerne samt bidrag fra 12 musikterapeuter og to medforfattere med anden faglig baggrund. Redaktørerne afslutter bogen med en opsummering af gennemgående temaer i de 13 kapitler. Bogen er kronologisk opbygget omkring målgrupper 'fra vugge til grav', med fælles overskrifter vedrørende målgruppe (hhv. barn og forældre) og setting, teori, forskning, tilgang, mål og metode, musikterapeutens rolle samt eksempler fra klinisk praksis og afsluttende overvejelser.

De første fem kapitler har fokus på børn med særlige vanskeligheder og deres familiers angst,

stress og belastning forbundet hermed. To kapitler omhandler neonatal- og pædiatrisk familiemusikterapi i somatisk regi (Halsbeck (1) og Baron (2)), hvor den øvrige behandling er afgørende og kan være stressende i sig selv, hvorfor også søskende inddrages mht. coping. Tre kapitler omhandler det psykiatriske område: dels hvor familier indlægges med deres børn til omfattende udredning og behandling (Oldfield (3)), dels omhandlende musikterapi udført i hjemmet for børn med autisme spektrum forstyrrelse og deres forældre/familie (Thompson (4)), og dels musikterapi i klinik med barn og forældre i parallelt forløb (Gottfried (5)). Både kapitel 4 og 5 lægger vægt på forælderrådgivning og -inddragelse.

De tre følgende kapitler har fokus på tilknytning og 'kommunikativ musikalitet' som afgørende for interaktion, relation og udvikling: Kapitel 6 omhandler relationsstærkende familiemusikgrupper for ressourcestærke familier (Abad & Barrett), kapitel 7 og 8 dels tidlig indsats i musikgrupper for risikofamilier (Teggelove (7)), dels familiemusikterapi med henblik på at styrke bånd i pleje- og adoptivfamilier (Tuomi (8)).

Herpå følger tre kapitler om musikterapi med særligt udsatte familier: dels med fokus på omsorgssvigt/-neglekt, udviklingstrauma

og familiens copingstrategier samt nonverbal kommunikation, som vurderes og behandles (Lindahl Jacobsen (9)), dels med fokus på ud-sathed og risici, resiliens, beskyttende faktorer og familiefunktion/-sammenhæng (Pasioli (10)). Foruden et kapitel om traumatiserede flygtningefamilier med sorg og skam omkring et apatisk barn med pervasive refusal/withdrawal syndrome (Oscarsson (11)).

Bogens sidste kapitler omhandler inddragelse af familiemedlemmer til personer med demens og omsorgsgiverstress (Ridder (12)) foruden familiemusikterapi med terminalt syge og deres pårørende på hospice (Lindstrøm (13)).

De anvendte metoder og teknikker repræsenterer både 'musik som terapi' og 'musik i terapi'. Nogle forfattere integrerer andre metoder og tilgange i deres familiemusikterapipraksis, f.eks. Marte Meo og Theraplay. Flerfamilierterapi optræder i flere kapitler, hvor der arbejdes med grupper af forældre eller familier, og familien omtales som en særligt kompleks og foranderlig form for gruppe. Mange af bogens forfattere forholder sig til familiodynamik eller -funktion og -nærhed, forældre og børns responsivitet samt sensitivitet, synkronisering og affektiv afstemning samt fastlåsthed versus fleksibilitet. Terapeutiske overvejelser omhandler f.eks. timing af interventioner, mere eller mindre struktur/forudsigelighed og improvisation/klientcentreret tilgang samt alliance og magtforhold særligt i relation til forældre mht. at styrke deres og familiens selvagens.

Særligt i de tre sidste kapitler (og kap. 1) træder musikterapiens mulighed for at skabe ændrede bevidsthedstilstande frem. Herunder mulighed for at dele indre verdener i familien, mulighed for at skabe og styrke familiens relation til kulturelle ritualer, mulighed for spirituelle oplevelser samt mulighed for at familiens intersubjektivitet udvides, f.eks. i kraft af øget emotionel kapacitet og åbenhed samt nye fa-

milienarrativer. Jeg fremhæver dette i henhold til Stiges forord, hvori menneskets evne for at skabe fortælling, ritual og myter ("acts of imagination") omtales som lige værdig logisk fornuftstænkning.

Ovenstående, og musiks mulighed for at berolige, stimulere og regulere udgør kernen i de musikterapeutiske familiebehandlinger. Foruden de nye og overraskende måder at være sammen på, den forløsende spontanitet og leg midt i det alvorlige og udfordrede samvær, og den nye familiefortælling som kan skabes på baggrund heraf.

Mange af forfatterne beskriver musik som iboende mennesket og som 'ikke-invaderende/-truende', særligt i somatisk regi, hvor andre behandlingsprocedurer er indgribende og potentielt traumatiserende i sig selv. Netop af hensyn hertil pointeres samtidig opmærksomhed på ikke at overstimulere eller overvælde sårbare personer i krise og under stress som f.eks. familier omkring for tidligt fødte eller alvorligt syge børn. Musik kan være både bærende, eksternaliserende, eksplorerende, afledende - og nærgående i kraft af sin rytmiske og klanglige natur.

Musikterapeutens rolle og særlige egenskaber fremhæves i forhold til at navigere i og forholde sig til komplekse problematikker, familiekonstellationer og situationer samt miljøer/systemer og diverse kulturer. Mange af forfatterne forholder sig i den henseende til "Community Music Therapy" (Malloch & Trevarthen, 2009), og til et samfundsmæssigt skift fra fokus på individer til fokus på relationer.

På det teoretiske niveau er der kun enkelte referencer til psykodynamisk teori (kap. 4). Nogle forfattere er inspireret af socialkonstruktionisme og løsningsorienteret tænkning, mens flertallet læner sig op af tilknytningsteori, udviklings- og musikpsykologi, systemisk teori samt neurologi. To forskellige teorier om sorgarbejde præsenteres. Der redegøres for de udvalgte diagnoser, og specifikke koncepter som f.eks. 'total smerte', 'relationsfuldendelse', 'entrainment' og 'salutogenese'

knyttes til familiernes oplevelser i musikterapi. Mht. de udvalgte diagnoser kunne jeg personligt ønske kapitler med fokus på ADHD/ADD og spiseforstyrrelser i et eventuelt næste oplag, da dén forbedring af familiers samlede belastning og samspil, som bogen adresserer, synes oplagt i forhold til disse målgrupper også. Noget af rigdommen i *Music Therapy with Families* udgøres netop af dens betragtninger vedrørende betydningen af at inddrage den berørte familie, når et enkeltindivid har en diagnose eller lidelse. Der gøres væsentlige betragtninger vedrørende fordele, ulemper og timing mht. henholdsvis individ, forældre, familie i behandlingen.

Redaktørerne efterlyser ved bogens slutning inddragelse af børn og/eller familiesystemets sårbare persons oplevelse i forskning og evaluering. Tilsvarende bliver jeg nysgerrig efter at høre mere til perspektiver fra de flerfaglige kontekster, hvori musikterapi indgår, mht. hvordan og hvornår familiemusikterapi prioriteres i tilrettelæggelsen af den fællesfaglige behandling.

Da såvel kvantitativ som kvalitativ forskning, både ift. effekt og proces, danner grundlag for mange kapitlers indhold, har *Music Therapy with Families* derfor væsentlig dokumentation at henvise til ved præsentation af familiemusikterapi og spørgsmål til evidens. De kliniske eksempler taler deres eget overbevisende sprog, mens forskningsundersøgelser og -studier leverer fakta.

Samtlige forfattere byder således op til dans mht. yderligere forskning.

Formmæssigt fremstår bogen gennemarbejdet og velstruktureret. De kliniske eksempler er velvalgte og levendegør de mange teoretiske, metodiske og forskningsmæssige perspektiver.

Et enkelt kapitel (kap. 6) stikker lidt ud, da det har fokus på musikalsk stimulering i ressourcefamilier og i mindre grad på specifik udvikling af relationer og trivsel. Kapitlet kan, med dets referencer til forskning i normaludvik-

ling (kognitiv, social, emotionel) via musikalsk stimulering og interaktion, opleves som en slags udgangspunkt eller fællesnævner i bogen som helhed. Kapitlet præsenterer en kommerciel forebyggende indsats, som synes musikpædagogisk og forebyggende frem for -terapeutisk, idet der lægges vægt på, at også tidlig musikalsk træning skal forankres i hjem, dagligdag og hos forældre. Fordi musik i sin natur ER og påvirker social og personlig udvikling. Som sådan repræsenterer kapitlet den yderste konsekvens af det skift, bogen overordnet set belyser; fra problemorientering til ressourceorientering, og fra sygdoms- til sundhedsfokus, eller musikterapi som social og bæredygtig praksis, som benævnt af Stige i forordet.

Music Therapy with Families er informativ og yderst vedkommende læsning for musikterapeuter, som arbejder med familier og inddrager forældre, søskende eller andre pårørende og omsorgsgivere. Bogen favner bredt og dybt med hensyn til kultur, målgruppe, kontekst og større eller mindre klinisk tyngde, teori og evidens. Trods dens rige diversitet er der flot sammenhæng i antologien, og den kan derfor både læses som et hele med omdrejningspunktet familiemusikterapi, eller bruges som opslagsbog i forhold til specifikke kontekster og interesseområder.

"It takes a village to raise a child", siger et afrikansk ordsprog, citeret af en af forfatterne. *Music Therapy with Families* tager dig rundt til mangfoldige landsbyer med den lidende familie som 'barnet', hvis helhedsorienterede udvikling tolv musikterapeuter/forfattere bidrager til og inviterer dig med i.

Reference

Colwyn Trevarthen og Stephen Malloch, Eds. (2009): *Communicative Musicality. Exploring the Basis of Human Companionship*. Oxford University Press.